

Tuuleenergia arendusalade P9 ja P10 detailplaneering. Lähteseisukohtade ja KSH programmi avalikustamisel laekunud arvamused ja seisukohad neile

Kirja nr, saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht
1. Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet 06.07.2022 nr 16-6/21-03277-004	<p>TTJA on tutvunud saadetud kirjaga 04.07.2022 kirja nr 6-2.1/3823 "Elektrituulikute arendusalade P9 ja P10 detailplaneeringu lähteseisukohtadele ja keskkonnamõjuhindamise programmile ettepanekute küsimine" ja esitab alljärgnevad ettepanekuid detailplaneeringu lähteseisukohtadele ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmile</p> <p>1. Planeeringu koostamise eesmärgiks on kavandada Pärnu maakonnaplaneeringus, Tori ja Vändra valla üldplaneeringutes märgitud elektrituulikute arendusaladele P9 ja P10 elektrituulikud (tuulepark) ja nende toimimiseks vajalikud tehnovõrgud.</p> <p>2. TTJAI puudutavad ettepanekud elektrituulikute arendusalade P9 ja P10 detailplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi osas.</p>	Teadmiseks võetud.
2. Majandus- ja Kommunikatsiooni ministeerium 22.07.2022 nr 1.10-17/21-0054/4466-2	MKMil ei ole oma pädevusvaldkonnast lähtudes ettepanekuid detailplaneeringu ja selle KMH programmi kohta, kuid täname, et aitate oma tegevusega kaasa Eesti energeetika rohepöörde elluviimisesse.	Teadmiseks võetud.
3. Keskkonnaamet 22.07.2022 nr 6-5/22/13130-2	<p>Tutvunud täiendatud DP lähteseisukohtade ja koostanud KSH programmiga ning esitab Keskkonnaamet alljärgnevad märkused:</p> <p>1. KSH programmi punktis 4.1.1. (lk 25-26) tuleks täpsustada linnustiku uuringu sisu. Keskkonnaameti 20.04.2021 kirjas nr. 6-5/21/5040-3 (edaspidi 20.04.2021 kiri), milles esitame ettepanekud DP lähteseisukohtadele ja tõime välja planeeringuala looduskaitselised kitsendustele, juhtisime tähelepanu, et arendusala P10 asub lisaks asustatud metsise alal ning toimivate metsise asurkondade vahel. Väga oluline on tagada sidusus erinevate elupaigalaikude vahel vältides neis koridorides tuulikute rajamise. Eesti tingimustes peaksid need koridorid olema 1-2 km laiused ning ühegi asustatud elupaiga isolatsiooni jätmise ei ole lubatud</p>	- Teadmiseks võetud. Linnustiku uuringu sisu täpsustati programmis.

Kirja nr, saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht
	<p>1.1 Kuidas hinnatakse mõjusid metsisele? KSH programm eraldi metsist ja metsise elupaiku ei käsitle. Tabelis 3 (lk38-39) (KSH ekspertrühma koosseis) on välja toodid, et eksperdid konsulteerivad vajadusel liigieksperidega ja paikkonnas tegutsevate ornitoloogidega. Metsis on tundlik nii mürale kui muule inimtegevusega seotud häiringutele ning Keskkonnaameti käsutuses oleva teaduskirjanduse andmeil ei ole seni uuringutes täpselt suudetud määratleda, mis on tuuleparkide rajamisel metsist mõjutava häiringu täpne allikas – on selleks müra, labade varjud, tuulikute nähtavus, muutused taimkattes vmt. On äärmiselt oluline, et metsise puhul oleks kaasatud liiki väga hästi tundev ornitoloog, kes oleks pädev hindama tuuleparkide mõju liigile ning andma vajalikud leevendusmeetmed.</p>	<p>KSH programmi täiendati metsisele mõjude hindamise osas. Selgitame, et metsise osas tehti 2022. a kevadel seireloendus Tellissaare mängus ja registreeriti liigi kohtamised ning tegevusjälged uuringualal (välitööd Uku Paal). Saadud välitöö andmete ning ala kohta eelnevalt olemasolevate andmete alusel hinnatakse metsise jaoks olulise elupaiga paiknemist. Teaduskirjanduse alusel prognoositakse metsise elupaigale mõju olulisus (arvestades nii tuulikute kaugust, müra kui ka varjutuse tasemeid). Lähtuvalt mõju prognoosist kavandatakse keskkonnameetmeid.</p>
	<p>1.2 Kuidas hinnatakse mõju röövlindudele ja must-toonekurele – kas KSH ekspertrühma kaasatakse nimetatud liikide bioloogiat tundev ekspert? Oma 20.04.2021 kirjas pidasime vajalikuks röövlindude mõju hindamisel arvestada 5 km puhveralaga (teiste linnuliikide puhul vähem), kuigi KSH programmis pööratakse tähelepanu kuni 3 km raadiuses olevatele elupaikadele. KSH programmis ja ette nähtud linnustiku uuringus tuleb arvestada Keskkonnaameti seatud tingimustega ja röövlindude puhul hõlmata suuremat ala kui praegune programm ette näeb. Kaitsealuste objektide nimekirjas on Keskkonnaamet välja toonud linnuliikide eeldatava mõjualana kuni 3 km raadiuse, kuid kui arvestada lisanduvat taristut (ühendamine põhivõrguga), siis on mõjuala kindlasti laiaulatuslikum kui 3 km. Miks ei ole selles osas Keskkonnaameti 20.04.2021 kirjas esitatud seisukohaga arvestatud?</p>	<p>KSH ekspertgrupi linnustiku eksperthinnangu annab Hannes Pehlak, kes omab loodusteaduste magistri kraadi loomaökoloogias ning pikaajalist töökogemust ornitoloogina, seega tunneb ta linnuliikide bioloogiat. Kui mõne linnuliigi osas esineb vajadus täiendavalt konsulteerida spetsiaalselt vastava liigi eksperdiga, siis seda ka tehakse. Keskkonnaameti 20.04.2021 kirja alusel tuleks teostada välitööd liikide pesitsuskohtade kindlaksmääramiseks röövlindude puhul 5 km laiusel puhveralal. Antud nõue ei ole põhjendatud ning tekitaks väga ulatusliku inventeeritava ala, samas mõjude hindamiseks sellise inventuuri järele vajadus puudub. Selgitame, et tuulepargi planeeringu puhul on oluline millised linnud kavandatavate tuulikute alal ja nende võimalike häiringute ulatuse alal elutsevad ning üleleude teostavad. Ülevaate saamine sellest kas alast 5 km raadiuses pesitseb veel mingeid röövlindude ei</p>

Tuuleenergia arendusalade P9 ja P10 detailplaneering. Lähteseisukohtade ja KSH programmi avalikustamisel laekunud arvamused ja seisukohad neile

Kirja nr, saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht
		<p>ole mõjude hindamiseks vajalik. Sellest lähtuvalt on välja toodud, et KSH koostamisel analüüsitakse röövlindude registreeritud pesitsuskohtade andmeid 3 km ulatuses (mis on ka Keskkonnaameti poolt kotkaste puhul soovitatav maksimaalne puhver). Arvestades, et I ja II kat kotkaste pesitsuspaikade osas tehakse regulaarselt riikliku seiret, siis üldjuhul puudub vajadus pesade eraldi täiendavaks kontrollimiseks antud KSH raames. Must-toonekure osas nõustume täpsustama KSH programmis et must-toonekure pesitsuse andmeid analüüsitakse 10 km raadiuses. Samuti täpsustame KSH programmis, et kavandatavate elektrivõrguga ühendusliinide mõju linnustikule hinnatakse lähtudes nende võimalikus kulgemisest maastikus ning arvestades teadaolevat infot linnustiku elupaikade osas trassikoridoride alal.</p>
	<p>1.3 KSH programmi punkt 4.7 (33-35). Lähtudes joonisel 12 kujutatud võimalike tuulepargialade mastaapsusest ja paiknemisest võivad olulised kumulatiivsed mõjud kaasneda linnustiku puhul lisaks rändteedele ka kanaliste, röövlindude jt liigirühmade elupaikadele ja toitumisaladele. Peame vajalikuks kumulatiivseid mõjusid linnustiku osas laiemalt analüüsida.</p>	<p>KSH aruandes on võimalik kumulatiivseid mõjusid (sh kumulatiivseid mõjusid linnustikule) teiste võimalike arendustega hinnata ulatuses, mida võimaldab teiste arenduste kohta olemasolev teave. Selgitame, et kui antud KSH puhul on tegu detailplaneeringuga, siis enamik teistest tuuleenergia arendustest on eriplaneeringud. Eriplaneeringute puhul toimub käesoleval ajal alles võimalike sobilike alade väljaselgitamine. Seega pole teada kuhu ja kui suured tuulepargid realselt tulla võivad.</p>

Tuuleenergia arendusalade P9 ja P10 detailplaneering. Lähteseisukohtade ja KSH programmi avalikustamisel laekunud arvamused ja seisukohad neile

Kirja nr, saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht
	<p>2. KSH programmi punktis 4.1.1 on kirjutatud „KSHkäigus kontrollitakse kaitsealuste taimeliikide kasvukohtade esinemist kavandavate tuulikute perspektiivsetel ehitusaladel ning nende vahetus läheduses“. Mida on mõeldud siin kontrollimise all? Kas kirjeldatud aladel teostatakse vegetatsiooniperioodil taimestiku inventuur? Kes ekspertgrupist taimestiku inventeerib ja hindab?</p>	<p>Kontrollimise all mõeldakse, et vegetatsiooniperioodil kontrollitakse kaitsealuste taimeliikide esinemist tuulikute perspektiivsetel ehitusaladel, mis jäävad loodusliku taimestikuga aladele. Taimestiku inventuurina reeglina mõistetakse kogu taimekoosluse ülevaate (liiginimekirjade) koostamist uuritavast alast. Antud juhul selleks vajadust ei nähta. Vajalik on välja selgitada, kas ehitusaladele jääb kaitsealuste taimeliikide kasvukohti. Kaitsealuste taimede esinemine registreeritakse rohevõrgustiku uuringu välitööde käigus ning looduslikus seisundis tuuliku positsioonide piirkonnas kontrollitakse kaitsealuste taimede esinemist Laura Elina Tuovinen-i poolt. Programmis täiendati ekspertgrupi andmeid.</p>
	<p>3. KSH programmi punktis 4.1.2 (lk26-29) koostatud Natura eelhindamine ei vasta sisult asjakohastele juhenditele, millele on viidatud. Juhendi järgi on eelhinndamise eesmärk välja selgitada ja tuvastada projekti või kava võimalik mõju Natura alale (kas eraldi või koos teiste projektide või kavadega) ning hinnata, kas tegemist on tõenäoliselt ebasoodsa mõjuga Natura ala kaitse-eesmärkidele. Kirjeldatud loodus- ja linnualade puhul (välja arvatud Tellisaare loodusala) on mõjud välistatud tuginedes ainult planeeringuala kaugusele Natura aladest. Mõjude puudumist Natura aladele ei ole piisavalt selgitatud ja põhjendatud. Lisaks vahetult planeeringualal toimuvate tegevuste tuleb arvesse võtta kaasneva taristu rajamise mõjusid (uued õhuliinid, maakaablid, teed, kuivendussüsteemide rajamine või rekonstrueerimine) ja kumulatiivseid mõjusid.</p>	<p>Natura eelhindamine vaadati üle lähtuvalt trassikoridori alternatiividest. Leiti, et trassikoridoridest tulenevalt ei saa välistada mõju ka Pärnu jõe loodusalale.</p>

Tuuleenergia arendusalade P9 ja P10 detailplaneering. Lähteseisukohtade ja KSH programmi avalikustamisel laekunud arvamused ja seisukohad neile

Kirja nr, saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht
	<p>3.1 Soomaa loodusala üheks kaitse-eesmärgiks on kaitsta II lisas nimetatud liiki tiigilendlast (Myotis dasycneme). Kui laiaulatuslik on tuuleparkide mõjuala nahkhiirte puhul, ei ole programmis välja toodud. Nahkhiirlaste uuringuga selgitatakse välja piirkonda asustavad või kasutavad nahkhiirlaste liigis ja nende liikuvus ning ühtlasi selgitatakse välja nahkhiirlaste liikumisrajad. Seega pole enne uuringu tegemist välistatud, et mõjuulatus on Soomaa loodusalani, mistõttu ei saa väita, et mõju loodusala kaitse-eesmärkidele on välistatud. Samuti ei saa olemas oleva teabe põhjal väita, et tegemist ei ole Soomaa linnuala kaitse eesmärgi mõjutava mõjuga ja Natura asjakohase hindamise vajadus puudub. Natura eelhindamise sisu tuleks korrigeerida ning detailsemalt välja selgitada, kas mõjud on välistatud ka Soomaa linnu- ja loodusalale?</p>	<p>Natura eelhindamise sisu täpsustati. Nahkhiire eksperdi ekspertteadmiste kohaselt on antud tuulepargi mõju Soomaa tiigilendlaste elupaikadele välistatud ning antud järeldus ei sõltu DP alal teostatavast nahkhiirte uuringust. Nahkhiirte kolooniad on seotud oma elupaigaga ning kaugele (rohkem kui mõni km) ulatuvaid toitumislende ei tehta ning mõju Soomaa tiigilendlaste kolooniatele on välistatud. Soomaa linnualale jäävad kaitsealuste lindude elupaigad paiknevad rohkem kui 3 km kaugusel detailplaneeringu alast, mis tähendab, et vahemaa on suurem kui ühegi linnuliigi elupaiga kaitseks Keskkonnaameti poolt soovitatud puhver. Seega on välistatud mõju Soomaa linnualale.</p>
	<p>4. KSH programmi punkt 5 (lk36-37). DP ja KSH koostamisel peame vajalikuks kasutada Keskkonnaagentuuri eestvedamisel koostatud ELME projekti (Elurikkuse sotsiaal- majanduslikult ja kliimamuutusega seostatud keskkonnaseisundi hindamiseks, prognoosiks ja andmete kättesaadavuse tagamiseks vajalikud töövahendid) andmestikku.</p>	<p>KSH programmi täiendatakse vastavalt ettepanekule. Viidatud andmeid kasutatakse aruande koostamisel arvestades nende üldistusastet. Tuleb arvestada, et alal viiakse läbi välitööd asukohapõhiste koosluste väärtuste andmete täpsustamiseks.</p>
<p>4. Päästeamet 25.07.2022 nr 7.2-3.4/4639-2</p>	<p>Planeeringu maa-ala tuleohutuse tagamiseks rajada tuulepargi territooriumile lahtised tuletõrje veevõtukohtad. Veevõtukohtade tehnilised tingimused tuleb edasise planeeringu koostamise käigus kokku leppida Päästeameti Lääne päästkeskusega. Teedevõrgu rajamisel tuleb tagada päästetehnikaga liiklemise võimalus.</p>	<p>Planeeringu edasisel koostamisel täpsustatakse Päästeametiga koostöös veevõtukohtade vajadus ja võimalikud tehnilised tingimused. Teedevõrgustiku kavandamisel arvestatakse ka päästetehnika liikumise võimaldamisega.</p>
	<p>Tutvunud Põhja-Pärnumaa Vallavalitsuse tuuleparkide arendusalade P9 ja P10-ga ja esitab alljärgnevad märkused:</p>	<p>-</p>

Tuuleenergia arendusalade P9 ja P10 detailplaneering. Lähteseisukohtade ja KSH programmi avalikustamisel laekunud arvamused ja seisukohad neile

Kirja nr, saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht
5. Maaeluminis- teerium 26.07.2022 nr 4.1-5/1316-1	Arendusala P9 kogupindala 291,2 hektarit paikneb 104,7 hektari ulatuses Põhja-Pärnumaa valla territooriumil ning 186,5 hektari ulatuses Tori valla territooriumil. Arendusala P10 kogupindalaga 269,4 hektarit paikneb 233,6 hektari ulatuses Põhja-Pärnumaa valla territooriumil ning 35,8 hektari ulatuses Tori valla territooriumil. Tuulepargi detailplaneering koostatakse kogu arendusalasid P9 ja P10 hõlmavale tuulepargile või tuuleparkidele Põhja-Pärnumaa Vallavalitsuse ja Tori Vallavalitsuse koostöös eeldusel, et ühine detailplaneering võimaldab elektrituulikuid ja teenindavat taristut optimaalsemalt planeerida.	-
	KSH programmi jaotises 2.1 „Asustus ja maakasutus“ toodud analüüsist nähtub, et detailplaneeringu maa-ala hõlmab 100% ulatuses maatulundusmaad, seal hulgas planeeringuala P9 lähiümbruses on valdavalt haritava maa ja metsamaa kõlvikuga alad ning planeeringuala P10 lähiümbruses on valdavalt metsamaa kõlvikuga alad, osaliselt võsastunud looduslikud rohumaad ning vähesel määral haritava maa kõlvikud. Jaotises 4.1.3 „Mõju pinna- ja põhjaveele“ märgitu kohaselt on detailplaneeringu ala enamuses kaetud maaparandusehitistega, kinnitades, et kuivendatud maa-aladele ehitamisel on oluline tagada maaparandussüsteemide jätkusuutlik funktsioneerimine vältimaks üleujutuste teket. Jaotises 4.1.4 „ Mõju pinnasele, sh väärtuslikule põllumajandusmaale“ on märgitud, et planeeringualale jääb Pärnu maakonnaplaneeringu 2030+ kohaselt väärtuslik põllumajandusmaa ning et KSH käigus hinnatakse väärtusliku põllumajandusmaa säilimist ja mõjusid sellele. Nii maaparandussüsteemide funktsioneerimise kui ka väärtusliku põllumajandusmaa säilimise teemat käsitletakse KSH aruandes eksperthinnangu vormis.	-
	Maaeluministeerium, vaadanud läbi Rahnoja ja Vihtra tuuleparkide arendusalade P9 ja P10 detailplaneeringu lähteseisukohad ja KSH programmis toodud põhimõtted ja seisukohad, nõustub nendega. Lisaks teeme ettepaneku lisada tabelisse 4 „Kaasatavad osapooled ning koostöö	Tabelit ja lähteseisukohtasid täiendati. Maaeluministeerium oli realselt kaastatud juba programmi etapis.

Tuuleenergia arendusalade P9 ja P10 detailplaneering. Lähteseisukohtade ja KSH programmi avalikustamisel laekunud arvamused ja seisukohad neile

Kirja nr, saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht
	tegijad“ kaasatava isikuna lisaks Põllumajandusuuringute Keskusele ka Maaeluministeeriumi.	
6. Transpordiamet 29.07.2022 nr 7.2-1/22/15024-2	<p>Tutvunud Pärnu maakonna planeeringu tuuleenergeetika teemaplaneeringuga, mille koostamine toimus koostöös Maanteeameti ja Lennuametiga (aletees 01.01.2021 Transpordiamet) ja võttes aluseks ehitusseadusliku (EhS) ja planeerimisseaduse (PlanS) esitab seisukohad planeeringu koostamiseks järgnevalt:</p> <p>1. Elektri tuulikute arendusalade P9 ja P10 puhul arvestada, et Pärnu lennuvälja (EPU) lähiümbruse piirangupindadest tulenevad kõrguslikud piirangud. Juhime tähelepanu, et 2022. aastal on EPU piirangupinnad lennuvälja rekonstrueerimise järgselt laienenud. Korrektsed piirangupinnad ei ole Maa-ameti lennunduskaardile veel kantud, kuid on 15.06.2022 saadetud Tori Vallavalitsusele. Piirangupinda läbivate lennutakistuste püstitamise ei ole üldjuhul lubatud. (v.a erijuhud, näiteks kui kavandatav lennutakistus on juba olemasoleva lennutakistuse poolt varjatud).</p> <p>2. Planeeringus kasutada riikliku teeregistri (http://teeregister.riik.ee) põhiseid teede numbreid ja nimetusi</p> <p>3. Hinnata riigiteede ristmike sobivust tuulikute detailise transpordiks ja tuulikute ehitusaegse transpordi teenindamiseks.</p> <p>4. Planeeringu joonistel on näidata planeeringualal paiknevad olemasolevad ja kavandatavad tehnovõrgud ja muu taristu. Seejuures tehnovõrke ja nende kaitsevööndeid riigitee alusele maaüksusele mitte kavandada. Kui planeeringu koosseisus kavandatakse riigiteega ristuvaid tehnovõrke, siis tuleb nende rajamine ette näha kinnisel meetodil</p> <p>5. Transpordiamet ei võta endale kohustusi planeeringuga seotud rajaiste väljaehitamiseks. Arendustegevusega seotud riigitee laiendamise, uue ristmiku kavandamise jne. korral on nende projekteerimine ning väljaehitamisekohaliku omavalitsuse kohustus (PlanS § 131 lg 1).</p>	<p>-</p> <p>Teadmiseks võetud. Piirangupinnad ei ulatu planeeringualadele.</p> <p>Arvestatakse planeeringu ja KSH koostamisel.</p> <p>Arvestatakse planeeringu koostamisel.</p> <p>Arvestatakse planeeringu ja KSH koostamisel.</p> <p>Arvestatakse planeeringu ja KSH koostamisel.</p>

Tuuleenergia arendusalade P9 ja P10 detailplaneering. Lähteseisukohtade ja KSH programmi avalikustamisel laekunud arvamused ja seisukohad neile

Kirja nr, saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht
	6. Planeeringu seletavas osas märkida, et kõik arendusalaga seotud ehitusprojektid, mille koosseisus kavandatakse tegevusi riigitee kaitsevööndis, tuleb esitada Transpordiametile nõusoleku saamiseks. Tee ehitusprojekte võib koostada vaid vastavat pädevust omav isik. (EhS § 24 lg 2 p 2). Riigiteega liitumine või ritmiskoha ümberehituse korral (EhS § 99 lg 3) annab Transpordiamet nüüded projektile.	Arvestatakse planeeringu ja KSH koostamisel.
	7. Planeering kooskõlastada Transpordiametiga vastavalt PlanS § 124 lg 10.	Arvestatakse planeeringu ja KSH koostamisel.
7. Keskkonnaministeerium 29.07.2022 nr 7-15/22/3135-2	Tutvunud elektrituulikute arendusalade P9 ja P10 detailplaneeringu lähteseisukohtade ning keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi kohta ja esitab alljärgnevalt märkused:	-
	Teeme ettepaneku lisada KSH programmi peatükis 3 toodud strateegiliste planeerimisdokumentide loetelusse riigi pikaajaline arengustrateegia „Eesti 2035“, mis muu hulgas seab 2035. aastaks kasvuhoonegaaside netoheitte eesmärgiks 8 miljonit tonni CO ₂ -ekvivalenti ning seab riikliku kliimaneutraalsuse eesmärgi aastaks 2050. Samuti teeme ettepaneku lisada KSH eksperdirühma kirjeldusse müra hindamise eksperdi pädevus.	KSH programmi täiendatakse ettepanekute kohaselt.
	Tehniliste märkustena märgime, et KSH programmi peatükis 3.5 viidatakse maapõueseaduse peatükile 6, kuid korrektne on viide peatükile 7 „Muud maapõue kasutamise viisid“. Seejuures hõlmab antud peatükk erinevaid maavaradega seotud regulatsioone ja kõik ei ole asjakohased antud KSH programmi osas. Peatükis 6 on aga korduvalt viidatud keskkonnamõju hindamise (KMH) programmile.	KSH programmis parandatakse viide.
8. Transpordiamet 02.08.2022	Transpordiamet palub võtta järgnev info teadmiseks ning edastada neile, kellel seda vaja võiks olla.	-
	Vastavalt lennundusseaduse § 35 tuleb lennuvälja, kopteriväljakut, selle lähiümbrust ja üle 45m kõrgust ehitist/rajatist/tuulegeneraatorit hõlmavad projekterimistingimused/detailplaneeringud/ehitusprojektid kooskõlastada Transpordiametiga.	Teadmiseks võetud.

Tuuleenergia arendusalade P9 ja P10 detailplaneering. Lähteseisukohtade ja KSH programmi avalikustamisel laekunud arvamused ja seisukohad neile

Kirja nr, saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht
	<p>§ 341 (71) Transpordiamet edastab kehtestatud lähiümbruse mõõtmed Maa-ametile maakatastrisse kandmiseks. Lähiümbruse mõõtmeid peab kohalik omavalitsus arvestama üld- ja detailplaneeringute koostamisel. [RT I, 26.02.2015, 2 - jõust. 01.03.2015] (1) Lennuvälja ja kopteriväljaku lähiümbrus on maa-ala lennuvälja ja kopteriväljaku ümber, millel asuvatele ehitistele kehtestatakse ohutu lennuliikluse tagamise eesmärgil kõrguspiirangud ning kus reguleeritakse lennuliiklust mõjutada võivad muud inimtegevust. Seoses sellega juhime tähelepanu asjaolule, et Maa-ameti Lennunduskaardil (https://geoportaal.maaamet.ee/est/Kaardirakendused-p2.html) on hetkeseisuga Pärnu lennuvälja puhul kuvatud rekonstrueerimiseelsed piirangupinnad, kuid tegelikkuses on piirangupindade mõõtmed suurenenud.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Piirangupinnad ei ulatu planeeringualadele.</p>
	<p>Transpordiamet on edastanud Google Earth kaardikiht, mis kuvab piirangupinna korrektsed mõõtmed. Hetkel on käimas Maa-ameti Lennunduskaardi üleviimine uuele versioonile ning selle käigus saavad uuel versioonil kajastatud ka korrektsed piirangupinnad. Praegusel hetkel palume Lennunduskaardil kuvatavatest andmetest mitte lähtuda. Transpordiamet teavitab, kui uuele versioonile üleminek on toimunud ning kaardil taas korrektne informatsioon.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Piirangupinnad ei ulatu planeeringualadele.</p>
<p>9. Võiera küla elanikud ning maaomanik Margus Rohula 31.07.2022</p>	<p>Tutvunud Põhja-Pärnumaa Vallavolikogu 16.12.2020 otsusega nr. 42 ja esitab järgnevad märkused:</p> <p>Võiera küla elanikud on küla territooriumile ning külaga paiknevatele aladele, eriti Tellisaare raba, vähemalt 2,5 km ulatuses tuuleparkide planeerimise vastu.</p> <p>Vastavalt Vallavalistuse otusele hõlmab detailplaneering osaliselt ka Võiera küla territooriumi. Võiera külaga piirneb Tellisaare raba, mis on Natura 2000 loodusala. Vastavalt Vihtras 12.07.2022 toimunud koosolekule, kus tutvustati detailplaneeringu sukohti, tuulikute arvu ning magistraalkaablite võimalikke marsuute, oli ilmne, et kuni 250 meetri kõrgused tuulikud hakkasid tekitama Tellisaare Natura 2000 loodusala varjutust. Meie</p>	<p>-</p> <p>Arvamus on teadmiseks võetud ja seda saab kohalik omavalitsus vastu võtmisel ja kehtestamisel kaalutleda.</p> <p>Antud kaitseala on loodusala, kus kaitstakse kooslusi ja taimi. Keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus hinnatakse varjutuse mõju.</p>

Tuuleenergia arendusalade P9 ja P10 detailplaneering. Lähteseisukohtade ja KSH programmi avalikustamisel laekunud arvamused ja seisukohad neile

Kirja nr, saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht
	<p>ettepanek on vältida igasugust varjutuse tekkimise võimalust Tellisaare rabal vastavalt planeerides tuulikud rabast vähemalt 2 km kaugusele.</p> <p>Vastavalt 30.06.2022 toimunud tuuleparkide eriplaneeringu koosolekule Suurjõesel, kus sai meile teatavaks, et tuuleparkide minimaalseks kauguseks elamust Pärnu maakonnas on vähemalt 1 kilomeeter teeme ettepaneku lõpetada detailplaneering planeeringualal P10 põhjapoolsel eraldisel, mis lõikab ka Võiera küla, kuna maaomanik Margus Rohula, kellele kuulub Võiera külas Männiku katastriüksusele tulevikus elamu ehitada. Sellest tulenevalt planeerida tuulikid nimetatud katastriüksusest vähemalt 1 km kaugusele.</p>	<p>Maakonnaplaneeringuga on määratud elektrituulikute arendusalad arvestusega, et tuulikud jääksid elamutest vähemalt 1 km kaugusele. Maakonnaplaneeringu alusel on kehtivasse Vändra valla üldplaneeringusse ORME alad sisse kantud. ORME objekt ei saa olla ajas pidevalt muutuv sõltuvalt nt eluhoonete kavandamisest. Automaatset ORME ala vähendamist seoses eluhoone rajamisega ei saa toimuda. Detailplaneeringut koostatakse üldplaneeringu kohasena. Seega kehtib detailplaneeringule 1 km puhver olemasolevatest hoonetest. Ka kuni 20m² hoonetele kehtivad seadused, isegi kui need ei vaja ehitusteatist või ehitusluba ja uute hoonete kavandamisel tuleb arvestada üldplaneeringu sätestatut. Seega peavad väljapoole tuulikute ala piiri 1 km raadiusesse jäävate maade omanikud oma maa kasutamise kavandamisel arvestama võimalusega, et tuulikud võivad tulla kavandatavatele hoonetele lähemale kui 1 km , vastasel juhul ei saa neid hooned sinna kavandada. Tuulikute kavandamisel arvestatakse lisaks olemasolevatele hoonetele detailplaneeringu algatamisel olemas olnud ehituslubadega. Margus Rohula on suuliselt ja kirjalikult (02.02.2021) kinnitanud, et tema detailplaneeringu vastu ei ole ja soovis olla kursis</p>

Tuuleenergia arendusalade P9 ja P10 detailplaneering. Lähteseisukohtade ja KSH programmi avalikustamisel laekunud arvamused ja seisukohad neile

Kirja nr, saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht
		asjade käiguga ning ootab edaspidi informatsiooni oma lisatud mailile.
10. Rahandusministeerium 10.08.2022. nr 15-3/5602-2	<p>Tutvunud esitaud materjaliga, ja esitab järgnevad märkused:</p> <p>Tuulepark on võrgueeskirja kohaselt mitmest elektrituulikust ning elektrituulikuid omavahel ja neid liitumispunktiga ühendavatest seadmetest, ehitistest ning rajatistest koosnev elektrijaam.</p> <p>Lähteseisukohtade peatükis 1.2 on toodud, et <i>detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on kavandada elektrituulikute arendusaladele elektrituulikud (tuulepark) ja nende toimimiseks vajalikud tehnovõrgud, sh määrata elektrituulikuid teenindava taristu (teed ja tehnovõrgud) vajadus ja asukoht. Lähteseisukohtade peatükis 1.1 on selgitatud, et detailplaneeringu algatamise otsus ei hõlma õhuliini/kaabli trassi servituudiga kinnistuid, sest elektrijaama põhivõrguga ühendatavate liinide koridoride kriteeriumid määratakse detailplaneeringu koostamise käigus. Vajadusel võib detailplaneeringu protsessi käigus planeeringuala laiendada. Detailplaneeringuala laiendamise vajaduse korral tehakse selle kohta eraldi otsus ning kaasatakse maaomanikud täiendavalt.</i></p> <p>Lähteseisukohtade joonisel 4 on kajastatud esialgsed võimalikud ühendusliinide asukohad, mis paiknevad väljapool planeeringuala.</p> <p>Juhime tähelepanu, et detailplaneeringu eesmärk on ruumilise terviklahenduse loomine ja planeeringuga ei ole võimalik anda lahendust ja kehtestada tingimusi väljapoole planeeringuala. Arvestades, et planeeringu üheks eesmärgiks on määrata elektrituulikuid teenindava taristu vajadus ja asukoht, tuleb planeeringu eelnõu (eskiisi) avalikustamise ajaks välja selgitada planeeringuala laiendamise vajadus ja ulatus. Planeeringuala laiendamise korral on vajalik kaasata asutused, kelle valitsemisalas olevaid küsimusi planeering käsitleb ja isikud, kelle õigusi või huve planeeringulahendus võib puudutada.</p>	<p>-</p> <p>-</p> <p>Teadmiseks võetud.</p>

Tuuleenergia arendusalade P9 ja P10 detailplaneering. Lähteseisukohtade ja KSH programmi avalikustamisel laekunud arvamused ja seisukohad neile

Kirja nr, saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht
	PlanS § 126 lõike 2 kohaselt on detailplaneeringu koostamisel kohustuslik määrata detailplaneeringu kohustuslike hoonete ja rajatiste toimimiseks vajalike ehitiste, sh tehnovõrkude ja -rajatiste ning avalikule teele juurdepääsuteede võimalikud asukohad.	Teadmiseks võetud.
	Vastavalt PlanS § 131 lõikele 3 peab planeeringu koostamise korraldaja tagama, et planeeringualalt oleks juurdepääs avalikult kasutatavale teele ning, et muid avalikes huvides olevaid tehnorajatisi oleks võimalik nende otstarbe kohaselt kasutada. Juhul, kui alale juurdepääs ja elektrituulikute liitumispunktiga ühendamine on võimalik tagada ilma detailplaneeringuala laiendamata, on vajalik planeeringulahenduses tuua välja vastavad seosed ning selgitada, kuidas on lahendus võimalik terviklikult ellu viia.	Teadmiseks võetud.
	2. KSH eesmärgiks on arvestada keskkonnakaalutlusi detailplaneeringu koostamisel ning kehtestamisel, tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse ja edendada säästvat arengut. Palume planeeringuala laiendamise ulatuse kaalumisel arvestada ka KSH-st tuleneda võivate leevendavate meetmete kehtestamise vajadusega.	Arvestatakse planeeringu koostamisel.
	3. Lähteseisukohtade peatükis 1.1 on toodud, et KSH tuleb teha terviklikult arendusaladele P9 ja P10 kavandatavatele tuuleparkidele ja nende toimimiseks vajalike kommunikatsioonide asukohtadele (siia hulka kuuluvad ka liitumispunkte ühendavad õhuliinid/maakaablid). KSH programmi peatükis 1.6 on toodud, et lisaks tuulikute arvule ja paigutusele käsitletakse KSH aruandes tuulepargi põhivõrguga ühendamise trassikoridoride alternatiive. Ühendusliinide paiknemise alternatiivid on kajastatud KSH programmi joonisel 3, samas ei ole KSH programmis trassikoridoride alternatiivide osas kirjeldatud eeldatavalt mõjutatavat keskkonda, hinnatud vastavust kõrgema astme dokumentidele ega selgitatud võimalikke kaasnevaid mõjusid. Palume KSH-d alternatiivsete trassikoridoride osas täiendada.	KSH programmi täiendati trassikoridoride keskkonnakirjelduse ja mõjude kaardistamise osas.

Tuuleenergia arendusalade P9 ja P10 detailplaneering. Lähteseisukohtade ja KSH programmi avalikustamisel laekunud arvamused ja seisukohad neile

Kirja nr, saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht
	<p>4. Lähteseisukohtade peatükis 3 on elektrituulikute arendusalade puhul lühidalt kirjeldatud alale juurdepääsu võimalusi. Palume kajastada olemasolevad juurdepääsud ka joonisel ning selgitada, kas planeeringualale juurdepääsu tagamisega võib kaasna planeeringuala laiendamise vajadus.</p>	<p>Planeeringualale juurdepääs ning ka võimalik ala laiendamise vajadus lahendatakse planeeringu koostamise käigus. Juurdepääsutee ei ole isenesest selline objekt, mille rajamise eelduseks on detailplaneering, samas kui see on planeeringus sees, siis on tugevam õiguslik alus võimalike servituutide seadmiseks.</p>
	<p>5. Kuna koostatavate detailplaneeringute näol on tegemist olulise ruumilise mõjuga ehitiste kavandamisega, on vajalik planeeringu koostamisel arvestada Rahandusministeeriumi soovitusi, mis on avalikustatud Planeerimine.ee veebilehel. Palume hoida Rahandusministeeriumi kursis detailplaneeringu menetlusega, esitada detailplaneeringu eskiislahendus arvamuse andmiseks ja täiendavate koostöötegijate ning kaasatvate määramiseks ning teavitada kõikidest avalikest aruteludest.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>
<p>11. Siseministeerium 06.09.2022 e-kiri</p>	<p>Anname teada, et Siseministeeriumil täiendavad ettepanekud elektrituulikute arendusalade P9 ja P10 osas puuduvad.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>
<p>12. Muinsuskaitseamet 07.09.2022 nr 5.1-17.5/1210-2</p>	<p>Muinsuskaitseamet on Tori ja Põhja-Pärnumaa valdade tuuleenergeetika eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse osas puudutavatele osapooltele edastanud (Tori Vallavalitsusele 27.10.2021 nr 5.1-17.5/2950-1, Põhja-Pärnumaa Vallavalitsusele 28.10.2021 nr 1.1-7/3044-1) seisukohad, mille järgi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tuleb ruumilisel planeerimisel lisaks riikliku kaitse all olevatele kultuurimälestistele ja nende kaitsevöönditele arvestada ka juba avastatud või eeldatavat arheoloogiapärandit, mis pole riikliku kaitse all, et kultuurmaastiku ajalise mitmekihilisuse säilimine oleks tagatud ka edaspidi. Planeeringu koostamise käigus tuleb teadaolevate ja võimalike arheoloogiliselt väärtuslike alade määramiseks analüüsida arhiiviandmeid, leiuteateid ja muid ajalooallikaid (kohanimed, ajaloolised 	<p>-</p>

Tuuleenergia arendusalade P9 ja P10 detailplaneering. Lähteseisukohtade ja KSH programmi avalikustamisel laekunud arvamused ja seisukohad neile

Kirja nr, saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht
	<p>kaardid, geoloogiline andmestik jms). Analüüsi eesmärk on märgilistele muististele säilimistingimuste määramine ja alade piiritlemine, kus kaevetööde eel (nt taristu rajamine) tuleb läbi viia arheoloogilised uuringud maastikul.</p> <p>- Prognoositud arheoloogiatundlikel aladel tuleb kohalikul omavalitsusel küsida planeeringu või ehitise kavandamisel Muinsuskaitseameti arvamust arheoloogilise uuringu läbiviimise vajaduse kohta, kui algatatakse detailplaneeringut või kui kaevanduse või ehitiste alla jääva kaevatava ala pindala on enam kui 500 m².</p> <p>Arheoloogiapärandi ja arheoloogiatundlike alade analüüsi koostas Muinsuskaitseamet ning see on edastatud nii Tori kui Põhja-Pärnumaa Vallavalitsusele.</p>	
	<p>Tuulepargi arendusalade P9 ja P10 detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programmis on välja toodud (alapeatükk 4.4 Võimalik mõju kultuuripärandile), et kuigi arendusala P10 lõunapoolne ala kattub vähesel määral Muinsuskaitseameti poolt kaardistatud arheoloogiatundliku alaga (Veneoja / Kõrtsioja kivieag), ei ole KSH programmi koostamise etapis olemasoleva teabe alusel arheoloogiatundlikule alale tuulikute ehitusalasid kavandatud, mistõttu olulist mõju kultuuripärandile ei ole oodata ja seega KSH aruandes kultuuripärandile avalduva mõju hindamist ette ei nähta. Juhul kui detailplaneeringu koostamisel ilmneb, et ehitusalasid kavandatakse ka teadaoleva arheoloogiatundliku ala ulatuses, siis hinnatakse võimalikku mõju antud alale, sh võidakse ette näha vajadus arheoloogilise uuringu teostamiseks.</p> <p>KMH programmi sõnastusest tulenevalt palub Muinsuskaitseamet kontrollida, kas KMH programmi koostamisel on arvestanud Põhja-Pärnumaa valla arheoloogiatundlike aladega, mis varasemalt on Põhja-Pärnumaa Vallavalitsusele edastatud (vt Lisa 1), kuna P10 arendusala lõunaosas, Vihtra külas, on oluline kattuvus arheoloogiatundliku alaga. Juhul kui kontrolli käigus selgub, et KMH programmi koostamisel on</p>	<p>KSH programmi täiendati. Esialgse programmi koostamisel puudus Põhja-Pärnumaa arheoloogiatundlike alade kaardikiht. Arendusala P10 lõunapoolne ala kattub 26,08 ha suurusel alal Põhja-Pärnumaa vallas paikneva Muinsuskaitseameti poolt kaardistatud arheoloogiatundliku alaga. KSH programmi staadiumis nähakse arheoloogiatundlikule alale ette 2 elektrituuliku võimalikku asukohta. KSH aruande koostamisel hinnatakse mõju arheoloogiapärandile, sh võib osutada vajalikuks arheoloogilise uuringu kavandamine projekti etappi.</p>

Tuuleenergia arendusalade P9 ja P10 detailplaneering. Lähteseisukohtade ja KSH programmi avalikustamisel laekunud arvamused ja seisukohad neile

Kirja nr, saatja ja kuupäev	Kirja sisu	Seisukoht
	arvestamata jäetud Põhja-Pärnumaa valda puudutav arheoloogiatundlik ala Vihtra küla piires, hinnata uuesti kavandatavate tuulikute ehitusalade ja taristu kattuvust arheoloogiatundlike aladega ning võimalikku mõju, sh vajadust arheoloogilise uuringu järele.	